

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE „N. IORGA”

REVISTA ISTORICĂ

fondator N. Iorga

Serie nouă, tomul 4, 1993

11 – 12

Noiembrie – Decembrie

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE

www.dacoromanica.ro

ACADEMIA ROMÂNĂ

INSTITUTUL DE ISTORIE „N. IORGA”

COLEGIUL DE REDACȚIE

ȘERBAN PAPACOSTEA (*redactor șef*), PAUL CERNOVODEANU,
VIRGIL CIOCÎLTAN, FLORIN CONSTANTINIU, EUGEN
DENIZE, GEORGETA PENELEA-FILITTI, NAGY PIENARU,
APOSTOL STAN, ION STANCIU, ANATOL ȚĂRANU

„REVISTA ISTORICĂ” apare de 6 ori pe an în numere duble.
În țară abonamentele se primesc la oficiile poștale și difuzorii de
presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament este de
1200 lei pentru persoane fizice și 3000 lei pentru persoane juridice.
Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ORION SRL,
Splaiul Independenței 220 A, București, 6, P. O. Box 74–19 Bucu-
rești, Tx 11939 CBTXR, Fax (40) 13122425.

REDACȚIA:

ION STANCIU (*redactor șef adjunct*)

NAGY PIENARU

VENERA ACHIM

Manuscrisele, cărțile și revistele
pentru schimb precum și orice corespondență
se vor trimite pe adresa redacției revistei

„REVISTA ISTORICĂ”

Adresa Redacției

B-dul Aviatorilor nr. 1

71247 – București, tel. 650.72.41.

www.dacoromanica.ro

REVISTA ISTORICĂ

SERIE NOUĂ
TOM IV, NR. 11–12
Noiembrie – Decembrie 1993

SUMAR

Un dascăl de rigoare științifică și morală: DIONISIE M. PIPPIDI (*Șerban Papacoste*) 963

ROMÂNII ȘI REVOLUȚIA EUROPEANĂ DIN 1848

ȘTEFAN DELUREANU, Românii și „Germania” Adunării Naționale de la Frankfurt 965
NICOLAE LIU, Mentalitate revoluționară și cultură modernă. Contacte și consonanțe româno-franceze la 1848 999
BEATRICE MARINESCU, Evenimentele politice postrevoluționare din Principatele Române în perspectiva rapoartelor diplomatice engleze (1849–1853) 1015
RALUCA TOMI, Contribuții la studiul proiectelor mazziniene în aria Europei centro-orientale (1866–1870) 1035

DE LA REVOLUȚIE LA REFORMĂ – SOCIETATE ȘI INDIVID

IOAN MÂNDREA, Lupta de emancipare națională purtată de românii din Țara Făgărașului între 1848 și 1918 1047
PAUL BARBU, Tentative de „reeditare” a revoluției din 1848 1061
GEORGETA PENELEA-FILITTI, O victimă a revoluției: castelanul de la Bran 1073

PRESA ÎN EPOCA MODERNĂ – IDEAL ȘI REALITATE

PAUL ABRUDAN, Rolul ziarelor românești brașovene în timpul revoluției de la 1848–1849 1077
MĂRIUCA RADU, Brașovul, „Gazeta Transilvaniei” și Liga Culturală 1089
EUGEN GLÜCK, Ecoul revoluției de la 1848 din Principatele Române în presa norvegiană 1097

„Revista istorică”, tom IV, nr. 11–12, p. 957–1200, 1993

ÎNTREGITORII ROMÂNIEI

- RADU PĂIUȘAN, Bănățenii la Alba-Iulia. 1101
 TEOFIL OROIAN, Militarii români din armata austro-ungară și ideea națională . . . 1107

OAMENI REPREZENTATIVI ÎN ISTORIA ROMÂNILOR

- VIRGIL GRĂDINARU, Dimitrie Țichindeal și emanciparea național-culturală a românilor bănățeni 1117
 DORIN GOȚIA, G. Barițiu — promotorul intereselor românești prin ASTRA 1123

MEMORII, CORESPONDENȚĂ, ÎNSEMNĂRI

- ANASTASIE IORDACHE, Din memoriile generalului Henryk Dembinski. Despre relațiile dintre români și unguri la 1848—1849 1133
 VALERIU STAN, Un memoriu inedit al lui Ion Ghica din anii exilului 1139

OPINII

- O reconsiderare a rolului burgheziei române (*Apostol Stan*) 1147

VIAȚA ȘTIINȚIFICĂ

- Colocviul „Dezvoltarea mișcărilor naționale în Europa între 1850—1914”, Otzenhausen, 17—22 mai 1993 (*Dan Berindei*); Colocviul internațional; „Etnie, Confesiune în Europa centrală și orientală”, Cluj-Napoca, 11—12 iunie 1993 (*Viorel Achim, Florin Müller*); Al II-lea Simpozion național de istorie financiar-bancară: „Muncă, bani, bănci, cultură și politică (sec. XVIII—1944)”, Oradea, 30 aprilie — 2 mai 1993 (*Dumitru Șandru*); Sesiunea de comunicări științifice a profesorilor de istorie, Fălticeni, 22—23 mai 1993 (*Mirela Șerban*); Moment aniversar — Laboratorul de istorie a mentalităților, 24 iunie 1989 — 24 iunie 1993 (*Iolanda Țighilii*); Cercetări în arhivele și bibliotecile din Polonia (*Constantin Rezachevici*); Călătorie de studii în Spania (*Eugen Demize*); Oaspeți ai Institutului de Istorie „N. Iorga”: Prof. Halil Inalcik; Donație de cărți din Spania (*Eugen Demize*) 1149

RECENZII

- * * * *Documents Gréco-Roumains, Le Fonds Mourouzi d'Athènes*, volume présenté par les soins de Florin Marinescu, Georgeta Penelea-Filitti, Anna Tabaki, Fondation Nationale de la Recherche Scientifique, Centre de Recherches Neo-Helléniques — Académie Roumaine, Institut d'Histoire „N. Iorga”, Athènes — Bucarest, 1991, 450 p. + X p. ill. (*Neagu Djuvara*) 1167
 * * * *Risorgimento — Italia e Romania (1859—1879). Esperienze e confronto*, a cura Giulia Lami, Milano — București, 1992, 334 p. (*Tomi Raluca*) 1171
 * * * *Istoria Românilor (din cele mai vechi timpuri până la Revoluția din 1821)*. Manu: I pentru clasa a XI-a; autori: A. Pascu (p. 3—178), B. Teodorescu (p. 178—308) și M. Manea (p. 309—367), București, 1992, 368 p. (*V. Muntean*) 1173
 SABIN MANUILA, *Studies on the Historical Demography of Romania. Études sur la démographie historique de la Roumanie*, ed. by Sorina and Ioan Bolovan, Center for Transylvanian Studies (Bibliotheca Rerum Transilvaniae), The Romanian Cultural Foundation, Cluj-Napoca, 1992, 163 p. (*Louis Roman*) 1175

- CONSTANTIN A. STOIDE, IOAN CAPROȘU, *Relațiile economice ale Brașovului cu Moldova de la începutul secolului al XVIII-lea până la 1850*, Universitas, Chișinău, 1992, 352 p. (Constantin Bălan) 1178
- TRÓCSÁNYI ZSOLT, MISKOLCZY AMBRUS, *A fanariótáktól a Hohenzollernéig* (De la fanarioți până la Hohenzollerni), Budapest, 1992, 157 p. (Demény Lajos) 1182

NOTE

- * * * *L'Héritage de la Révolution française*, sous la direction de François Furet, Paris, 1989, 333 p. (Eugen Denize); * * * *Histoire de l'Europe*, publicată sub conducerea lui J. Carpentier și F. Lebrun, în colaborare cu J.-P. Pautreau și A. Tranoy, prefața de René Remond, ediție adusă la zi în 1992, Éditions du Seuil, Paris, 1992, 644 p. (Șarolta Solcan); * * * *70 vjet te Kishes Ortodokse Autoqefale Schqiptare* (70 de ani de la Autocefalia Bisericii Ortodoxe Albaneze), Tirana, 1993, 104 p. (Cristia Mahsutovici); AURELIA FLORESCU, *Dacoromânia — Idealul național al tuturor românilor în revoluția de la 1848*, Edit. Oltenia, Craiova, 1992, 192 p. (Mi-rela-Luminita Murgescu); KONRAD H. JARAUSCH, KENNETH A. HARDY, *Quantitative Methods for Historians: A Guide to Research, Methods and Statistics*, University of North Carolina Press, Chapel Hill, 1991, 330 p. (Irina Gavrilă); AHMET RASIM, *Romanya mektuplari* (Scrisori din România), Arba Yayınları, Istanbul, 1988, 168 p. (Adrian Tertecel); CORNEL TATAI-BALTĂ, *Secvențe din arta plastică blăjeană (sec. XVIII—XX)*, Blaj, 1993, 88 p. + 24 fig. (Iacob Mârza); JACQUES SOLÉ, *La Révolution en question*, Paris, 1988, 418 p. (Eugen Denize); CINZIA VISMARA, *Il funzionamento dell'Impero*, Edizioni L'atium Roma, 1989, 87 p. (Betinio Diamant) 1185
- BULETIN BIBLIOGRAFIC 1195

REVISTA ISTORICĂ

NOUVELLE SÉRIE
TOME IVe N°s 11–12
Novembre–Décembre 1993

SOMMAIRE

Un exemple de rigueur scientifique et morale: DIONISIE M. PIPPIDI (<i>Șerban Păpă- costea</i>)	963
LES ROUMAINS ET LA RÉVOLUTION EUROPÉENNE DE 1848	
ȘTEFAN DELUREANU, Les Roumains et „L'Allemagne” dans l'Assemblée Na- tionale de Francfort	965
NICOLAE LIU, Mentalité révolutionnaire et culture moderne. Consonances et con- tacts franco-roumains en 1848	999
BEATRICE MARINESCU, Événements politiques postrévolutionnaires dans les Prin- cipautés Roumaines dans la perspective des rapports diplomatiques anglais (1849–1853)	1015
RALUCA TOMI, Contributions à l'étude des projets de Mazzini dans l'Europe cen- trale et de l'est	1035
RÉVOLUTION ET RÉFORME – SOCIÉTÉ ET INDIVIDU	
IOAN MÂNDREA, La lutte des Roumains du Pays du Făgăraș pour l'émancipation nationale, entre 1848 et 1918	1047
PAUL BARBU, Tentatives de „réédition” de la révolution de 1848	1061
GEORGETA PENELEA-FILITTI, Une victime de la révolution; le châtelain de Bran	1073
LA PRESSE À L'ÉPOQUE MODERNE – IDÉAL ET RÉALITÉ	
PAUL ABRUDAN, Le rôle des journaux roumains de Brașov pendant la révolu- tion de 1848–1849	1077
MĂRIUCA RADU, Brașov, „Gazeta Transilvaniei” et la Ligue Culturelle	1089
EUGEN GLÜCK, L'écho de la révolution de 1848 dans la presse norvégienne	1097
RÉUNIFICATEURS DE LA ROUMANIE	
RADU PĂIUȘAN, Les habitants du Banat à Alba Iulia	1101
TEOFIL OROIAN, Les militaires roumains dans l'armée austro-hongroise et l'idée nationale	1107

„Revista istorică”, tom IV, nr. 11–12, p. 957–1200, 1993

FIGURES REPRÉSENTATIVES DANS L'HISTOIRE DES ROUMAINS

- VIRGIL GRĂDINARU, Dimitrie Țichindeal et l'émancipation nationale et culturelle des Roumains du Banat 1117
- DORIN GOȚIA, G. Barițiu — promoteur des intérêts roumains par l'intermédiaire de la société ASTRA 1123

MÉMOIRES, CORRESPONDANCE. NOTES

- ANASTASIE IORDACHE, Les relations entre Roumains et Hongrois en 1848—1849 dans les mémoires du général Henryk Dembinski 1133
- VALERIU STAN, Un mémoire inédit rédigé par Ion Ghica pendant ses années d'exil 1139

OPINIONS

- Une réévaluation du rôle de la bourgeoisie roumaine (*Apărut în Stan*) 1147

VIE SCIENTIFIQUE

- Colloque „Le développement des mouvements nationaux en Europe entre 1850—1914”, Otzenhausen, 17—22 mai 1993 (*Dan Berinde*); Colloque international: „Ethnie, Confession en Europe centrale et de l'est”, Cluj-Napoca, 11—12 juin 1993 (*Viorel Achim, Florian Müller*); Le IIe Symposium national d'histoire financière et bancaire: „Travail, argent, banques, culture et politique (XVIIIe siècle—1944)”, Oradea, 30 avril—2 mai 1993 (*Dumitru Șandru*); Session de communications scientifiques des professeurs d'histoire, Fălticeni, 22—23 mai 1993 (*Maria Șerban*); Moment anniversaire — le Laboratoire d'histoire des mentalités, 24 juin 1989—24 juin 1993 (*Iolanda Țighilău*); Recherches dans les archives et la bibliothèque de Pologne (*Constantin Rezachevici*); Voyage d'études en Espagne (*Eugen Denize*); Invités de l'Institut d'histoire „N. Iorga”: Prof. Halil İbrahim; Donation de livres d'Espagne (*Eugen Denize*) 1111

COMPTES RENDUS

- * * * *Documents Gréco-Roumains, Le Fonds Murușd'Atinaș*, Volume présenté par les soins de Florin Marinescu, Georgeta Penleac-Filitti, Anna Tabaki, Fondation Nationale de la Recherche Scientifique, Centre de Recherches Neo-Hellénique — Académie Roumaine, Institut d'histoire N. Iorga, Athènes—Bucarest, 1991, 450 p. + X p. il. (*Nagu Djuvara*) 1167
- * * * *Risvegini — Italia e Romania (1859—1879). E perenne confusione*, a cura di Giulia Lami, Milan—Bucarest, 1992, 337 p. (*Tomi Raluca*) 1171
- * * * *Istoria Românilor (din cele mai vechi timpuri până la Revoluția din 1821)*. L'Histoire des Roumains (à partir de l'époque la plus ancienne et jusqu'à la révolution de 1821). Manuel pour XIe; auteur: A. Paicu (pp. 3—178), B. Teodorescu (pp. 178—308) et M. Manea (pp. 309—367), Bucarest, 1992, 368 p. (*V. Mintiu*) 1173
- SABIN MANUILA, *Studies on the Historical Demography of Roumania. Études sur la démographie historique de la Roumanie*, ed. by Soina and Ioan Bolovan, Center for Transylvanian Studies (Bibliotheca Rerum Transilvanica), The Romanian Cultural Foundation, Cluj-Napoca, 1992, 165 p. (*Louis Roman*) 1175

- CONSTANTIN A. STOIDE, IOAN CAPROȘU, *Relațiile economice ale Brașovului cu Moldova de la începutul secolului al XVIII-lea până la 1850*, (Les relations économiques entre la ville de Brașov et la Moldavie à partir du début du XVIIIe siècle et jusqu'en 1850), Universitاس, Chișinău, 1992, 352 p. (*Constantin Bălău*) 1178
- TROCSANYI ZSOLT, MISKOLCZY AMBRUS, *A fanariótákól a Hohenzollernekig* (À partir des Phanariotes et jusqu'aux Hohenzollern), Budapest, 1992, 157 p. (*Demény Lajos*) 1182

NOTES

- * * * *L'Héritage de la Révolution française*, sous la direction de François Furet, Paris, 1989, 333 p. (*Eugen Denize*); * * * *Histoire de l'Europe*, publiée sous la direction de J. Carpentier et F. Lebrun, en collaboration avec J. P. Pautreau et A. Tranoy, préfacée par René Remon, édition actualisée en 1992, Éditions du Seuil, Paris, 1992, 644 p. (*Șarolta Solcar*); * * * *70 vjet te kishes Ortodokse Autoqefale Schqiptare* (70 années depuis l'Autocéphalie de l'Église Orthodoxe Albanaise), Tirana, 1993, 104 p. (*Cristia Maksutovici*); AURELIA FLORESCU, *Dacoromânia — Idealul național al tuturor românilor în revoluția de la 1848*, (La Dacoroumanie — Idéal national de tous les Roumains pendant la révolution de 1848), Edit. Ottenia, Craiova, 1992, 192 p. (*Mirela-Luminița Murgescu*); KONRAD H. JARAUSCH, KENNETH A. HARDY, *Quantitative Methods for Historians: A Guide to Research Methods and Statistics*, University of North Carolina Press, Chapel Hill, 1991, 330 p. (*Irina Gavrilă*); AHMET RASIM, *Romanya mektuplari* (Lettres de Roumanie), Arba Yayinlari, Istanbul, 1988, 168 p. (*Adrian Tertecel*); CORNEL TATAI-BALTĂ, *Secvențe din arta plastică blăjeană (sec. XVIII—XX)* (Aspects de l'art plastique de Blaj (les XVIIIe et XXe siècles), Blaj, 1993, 88 p. + 24 fig. (*Iacob Mârza*); JACQUES SOLÉ, *La Révolution en question*, Paris, 1988, 418 p. (*Eugen Denize*); CINZIA VISMARA, *Il funzionamento dell'Impero*, Edizioni Latium, Roma, 1989, 87 p. (*Betinio Diamanti*) 1185
- BULLETIN BIBLIOGRAPHIQUE 1195